

Respons

Afghanistan: Desertering fra det afghanske militæret (ANA)

Problemstilling/spørsmål:

- Hva sier afghansk lovverk om desertering fra militæret? Hvordan håndheves lovverket i praksis?

Desertering fra afghanske sikkerhetsstyrker

Afghansk militærlovgivning og dens håndhevelse

Ifølge International Crisis Group (ICG) har det afghanske parlamentet vedtatt tre lover som regulerer militære forhold; Uniform Code of Military Justice, Criminal Procedure Code for Military Courts og Afghanistan Military Court Law (ICG 2009, s. 13).

Uniform Code of Military Justice (2008) regulerer desertering fra de væpnede styrker. Lovens artikkel 15 fastslår at en person som deserterer på permanent basis kan bli straffet med fengsel fra to til fem år. Dersom deserteringen skjer i tilknytning til bestemte oppdrag, eksempelvis i forbindelse med militære trefninger, er strafferammen mellom fem og femten års fengsel.

Uniform Code of Military Justice håndheves av militærdomstoler i de regionale kommandoområdene, mens ankeinstansen er militærdomstolen i Kabul. Ifølge ICG ivaretar ikke den rettslige behandlingen i det militære domstolsapparatet, som i det sivile, grunnleggende rettsikkerhet og er heller ikke i overensstemmelse med loven. Bakgrunnen for dette er blant annet manglende politisk vilje, ressursmangel og maktpersoners innflytelse på rettsprosesser. Samtidig utgjør det sterke fokuset på rekruttering og oppbygging av troppene en ytterligere belastning for lovavdelingen i Forsvarsministeriet som fra før av har kapasitetsproblemer (ICG 2009, s. 14).

Det internasjonale samfunn har et klart fokus på rekruttering til og opplæring av afghansk militært personell. Under toppmøtet i Lisboa i november 2010 forpliktet NATO seg blant annet til å bistå afghanske myndigheter med trening av tilstrekkelig antall soldater, slik at den afghanske hæren under egen kommando vil være i stand til å planlegge og gjennomføre operasjoner i alle landets provinser innen utgangen av 2014 (NATO 2010).

Respons **Afghanistan: Desertering fra det afghanske militæret**

Omfanget av deserteringer

Det er ikke tilgjengelig etterrettelig, systematisk innsamlet informasjon over omfanget av desertering fra den afghanske hæren. Flere kilder peker imidlertid på at omfanget er betydelig. ICG viser til tall fra den afghanske hæren og det afghanske forsvarsdepartementet som indikerer at mellom fem og ti prosent av soldatene deserterer. ICG (2009) hevder at omfanget sannsynligvis er større, fordi langvarig fravær fra de væpnede styrker, er underrapportert. Thomas Ruttig og Afghanistan Analysts Network antyder at mellom fire og fem soldater blir værende i hæren for hver tiende som trenes opp (Solberg 2010).

Det er mye som taler for at verken det militære domstolsapparatet eller sentrale afghanske myndigheter har kapasitet eller vilje til å rettsforfølge personer som deserterer. ICG (2009, s. 14) refererer et intervju med en ansatt i det afghanske forsvarsdepartementet som hevder at 1779 saker er behandlet i militærdomstolene i perioden fra 2006 til 2009. Tallet inkluderer et vidt spekter av saker, fra underslag og mord til ulovlig fravær. Landinfo er ikke kjent med kilder ut over denne ICG-referansen som rapporterer om omfanget og utfallet av rettslig behandling av deserteringer fra militære innenfor det militære domstolsapparatet. Landinfo anser det som sannsynlig at det ville ha vært kjent dersom omfanget av denne kategorien saker hadde vært omfattende, og om rettighetsproblematikk hadde vært knyttet til behandlingen av sakene. Lite taler derfor for at afghanske militære myndigheter aktivt forvalter regelverket som regulerer desertering fra de væpnede styrker. Antall saker antas å være svært begrenset.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Uniform Code of Military Justice (2008, 29. april). Kabul: [s.n.]
Loven er ikke tilgjengelig på internett. Landinfo har kopi på dari
- ICG, dvs. International Crisis Group (2009, 12. mai). *A Force In Fragments: Reconstituting The Afghan National Army*. Kabul/Brussel: International Crisis Group.

Respons Afghanistan: Desertering fra det afghanske militæret

Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/south-asia/afghanistan/190%20A%20Force%20in%20Fragments%20-%20Reconstituting%20the%20Afghan%20National%20Army.ashx> [lastet ned 17. februar 2011]

- Solberg, K. (2010, 1. desember). Trener for å få kontroll i Afghanistan. *Aftenposten*, s. 14 – 15.
- NATO, dvs. North Atlantic Treaty Organisation (2010, 20. november). *Declaration by the Heads of State and Government of the Nations contributing to the UN-mandated, NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan*. Brussel: NATO. Tilgjengelig fra http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_68722.htm [lastet ned 17. februar 2011]

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.